

ΟΜΙΛΙΑ

ΜΕΤΑ ΤΟ ΚΑΤΑ

ΙΩΑΝΝΗΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΗΣ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΟΣ.

Τῆς Σαμαρείτιδος ἡ ἱστορία ἀνοίγει τὸ περιβόητον ἄμα καὶ ἀκατανόητον τοῦ προορισμοῦ ζήτημα. Ἡ Σαμαρείτις ἦλθεν εἰς τὸ φρέαρ τοῦ Ἰακώβ, ἵνα ἀντλήσῃ ὕδωρ οὐδὲ προεἶδεν, οὐδὲ ἐστοχάσθη παντελῶς, ὅτι ἐκεῖ εὕρισκει τοῦ κόσμου τὸν σωτήρα· καὶ ὅμως ἐκεῖ εὔρε τὴν ψυχικὴν αὐτῆς σωτηρίαν· ἄλλο ζητεῖ, καὶ ἄλλο εὕρισκει· ζητεῖ ὕδωρ φθαρτόν, καὶ εὕρισκει οὐράνιον βασιλείαν. Ἴδου ὁ λόγος τοῦ θεσπεσίου Παύλου· « Ἄρα ὃν θέλει, ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει, » σκληρύνει » ἠθέλησεν ὁ θεὸς ἐλεῆσαι τὴν Σαμαρείτιδα, ὅθεν ὠκονόμησεν, ἵνα κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ἐν ἧ ὁ μονογενὴς αὐτοῦ υἱὸς ἔφθασεν εἰς τὴν πηγὴν τοῦ Ἰακώβ, ἔλθῃ καὶ αὐτὴ ἐκεῖ, ἵνα ἀντλήσῃ τὸ ὕδωρ,

καὶ οὕτω πιστεύουσα σωθῆ· προώρισεν ὁ θεὸς ἀπ' αἰῶνος τὴν σωτηρίαν αὐτῆς, ἐκάλεσεν αὐτὴν διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, δικαίαν καὶ ἀγίαν κατέστησε διὰ τῆς πίστεως καὶ μετανοίας, ἔπειτα καὶ ἐδόξασεν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, μαρτυρικῶς στεφάνῳ στέφας τὴν ψυχὴν αὐτῆς· « Οὗς αὐτ. 8,30 » δὲ προώρισε, τούτους καὶ ἐκάλεσε· καὶ » οὗς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὗς » δὲ ἐδικαίωσε, τούτους καὶ ἐδόξασε ». Ἐὰν λοιπὸν ὁ θεὸς εἰς ἐκεῖνον, ὃν θέλει, δίδωσι τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνον, ὃν θέλει, ποιεῖ σκληροκάρδιον· εἰάν ὁ θεὸς προορίζῃ, καὶ καλῆ, καὶ δικαιοῖ, καὶ δόξάζῃ· εἰάν ὁ θεὸς ἄλλους μὲν κατασκευάζῃ σκεύη ἄξια τοῦ ἐλέους αὐτοῦ, καὶ ἐτοιμάζῃ αὐτοὺς διὰ τὴν

(ΚΥΡΙΑΚ. ΕΥΑΓΓ. ΤΟΜ. Α.)

αἰώνιον ζωὴν· ἄλλους δὲ καθίστησι σκευὴ ὀργῆς, κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν· διὰ τί ἐπειτὰ μέμφεται καὶ κατακρίνει τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους; ἐὰν ὁ θεὸς ἠθέλησεν, ἵνα σκληρύνῃ τὴν καρδίαν μου, καὶ καταστήσῃ με σκευὸς ὀργῆς, ἄξιον ἀπωλείας, διὰ τί ἐπειτὰ κατακρίνει με; τίς εἰμι ἐγώ, ἵνα ἀντισταθῶ τῷ θελήματι αὐτοῦ; « Ἐγὼ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν »;

ῥωμ. 9,
19.

Ὁ θεηγόρος ἀπόστολος, ὅστις προβάλλει ταύτην τὴν ἀπορίαν, πρῶτον μὲν ἐλέγχει αὐστηρὰ τὸν ἀνθρώπον ἐκεῖνον, ὅστις ἀποτολμᾷ καὶ προφέρει τοιαῦτα ἀθαδέεστατα λόγια· Ὡς ἄνθρωπε, λέγει, τίς εἶ σύ, ὅστις ἀνταποκρίνεσαι εἰς τὸν θεόν; σύ τὸ πλάσμα τοῦ θεοῦ τολμᾷς καὶ λέγεις πρὸς τὸν θεὸν τὸν πλάστην σου, διὰ τί με ἐποίησας τοιοῦτον; μήπως οὐκ ἔχη ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἵνα κατασκευάσῃ ἐκ τῆς αὐτῆς πηλώδους ζύμης ἄλλο μὲν σκευὸς πρὸς χρῆσιν τιμίαν, ἄλλο δὲ πρὸς χρῆσιν εὐτελῆ καὶ ἄτιμον; Τοιοιυτοτρόπως δὲ ὁ ἀπόστολος, ἀπορῥαπίσας καὶ ἐπιστομίσας τὸν τολμηρὸν καὶ ἀθυρόστομον ἀνθρώπον, λύει διὰ τοῦ παραδείγματος τῶν δύο λαῶν, τοῦ ἐθνικοῦ δηλαδὴ καὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ, τὴν ἀπορίαν· τὰ ἔθνη, λέγει, οὐκ ἐφρόντιζον διὰ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, καὶ ὁμως ἔτυχον τὴν ἐκ πίστεως δικαίωσιν καὶ σωτηρίαν· ὁ Ἰσραήλ ἐφρόντιζε, καὶ ὁμως ἐστερήθη καὶ ἀπέτυχε. Καὶ ταῦτα μὲν τὰ λόγια περιέχουσιν ὅλην τὴν ἀπορίαν, ἣν ἀνωτέρω ὁ μέγας ἀπόστολος ἐπέθελεν· ἐπειτὰ λέγει διὰ τί τοῦτο; καὶ εὐθὺς ἐπιφέρει τὴν λύσιν· ὁ Ἰσραήλ, λέγει, ἐστερέθη τῆς δι-

καιώσεως, ἐπειδὴ ἐζήτηει αὐτὴν οὐκ ἐκ τῆς πίστεως, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων τοῦ νόμου « Ἐξ ἔργων δὲ νόμου, ἀλλαχοῦ λέγει, οὐ » δικαιωθήσεται· πᾶσα σάρξ ». Αὐτὴ ἡ ἀποστολικὴ ἐξήγησις διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ἐκεῖνον μὲν, ὃν ὁ θεὸς θέλει, ἐλεεῖ· ἀλλὰ θέλει οὐχὶ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ μετὰ λόγου, ἡγουν θέλει νὰ ἐλεήσῃ τὸν ἄξιον ἐλέους· ἐκεῖνον δέ, ὃν θέλει, σκληρύνει, τουτέστι παρρησιάζει σκληρὸν ἐκεῖνον, ὅστις ἔχει καὶ γνώμην καὶ καρδίαν σκληροκάριον· κατασκευάζει σκευὴ τιμία ἐκείνους, ὧν ἡ διάθεσις ἐστὶ τιμία, καὶ σκευὴ ἄτιμα ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι κλίσιν εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας· προορίζει ναί, καὶ προσκαλεῖ, καὶ δικαιοῖ, καὶ δοξάζει, ἀλλ' ἐκείνους, οὓς προεγνώρισεν ἄξιους· « Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν ».

ῥωμ. 9,
32,
αὐτ. 8,
20.

αὐτ. 8,
29.

ἠθέλησε, ναί, ὁ θεὸς νὰ σώσῃ τὴν Σαμαρείτιδα· ἀλλ' ἠθέλησεν, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς γνώμην καὶ προαίρεσιν ἀξία ἦν τῆς σωτηρίας. Βλέπομεν τοῦτο εἰς αὐτὴν τὴν εὐαγγελικὴν ἱστορίαν· ὅταν αὐτὴ ἐγνώρισεν, ὅτι ὁ Κύριος ὁ ζητήσας παρ' αὐτῆς ὕδωρ ἦν Ἰουδαῖος, ἐὰν εἶχε δεισιδαιμονίαν καὶ προκατάληψιν, ἤρνεῖτο τὴν δόσιν τοῦ ὕδατος, ἔφευγεν εὐθὺς καὶ ἀπεστρέφετο τὸν Ἰησοῦν Χριστόν· (διότι οὐχὶ μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἔφευγον τοὺς Σαμαρείτας, ἀλλὰ καὶ οἱ Σαμαρίται πολλῶ μᾶλλον ἀπεστρέφοντο τοὺς Ἰουδαίους·) αὐτὴ ὁμως, ἐλευθέρα τῆς σιγματικῆς ἰσχυρογνωμοσύνης, καὶ συνετή, καὶ φρόνιμος, οὐδὲν τούτων ἐπραξεν, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐθαύμασε, πῶς αὐτός, Ἰουδαῖος ὢν, ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ὕδωρ, ἐπειτὰ ἔμεινε συνομιλοῦσα

μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀκούουσα προσεκτικῶς τὰ θεῖα αὐτοῦ λόγια. Ὅτε δὲ ἤκουσεν, ὅτι ὁ Κύριος ἔχει ὕδωρ ζῶν, καὶ ὁ πίνων αὐτὸ οὐ διψᾷ εἰς τὸν αἰῶνα, οὐδὲ τοῦτο ἐτάραξεν αὐτήν, οὐκ ἐδίστασεν, οὐδὲ ἠπίστησεν, οὐδὲ ἀδύνατα ἐστοχάσθη τὰ λεγόμενα, ἀλλ' εὐθὺς πιστεύσασα καὶ καταπεισθεῖσα, « Δός μοι, εἶπε, Κύριε, τοῦτο » τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν » τοῦτο δὲ δηλοῖ τὴν ἀπλότητα τῆς καρδίας αὐτῆς. Ὅτε πάλιν ἤκουσε τὸν Κύριον ἐλέγχοντα τὰ ἀπόκρυφα αὐτῆς ἔργα, οὐκ ἠσχύνθη, οὐδὲ ἐταράχθη, ἀλλ' ὠμολόγησε καὶ ἐβεβαίωσε τὰ λεγόμενα, λέγουσα « Κύριε, θεωρῶ, ὅτι » προφήτης εἶ σύ » τοῦτο δὲ ἐμφαίνει τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ πραότητα τῆς ἀγίας γυναικός. Αὐτὴ ἐλάλησε περὶ τοῦ Μεσίου, λέγουσα « Οἶδα, ὅτι Μεσίας ἔρχεται ὁ » λεγόμενος Χριστός » τοῦτο δὲ ἐστὶν ἀπόδειξις τῆς ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τῆς ἀγίας γραφῆς, καὶ τῆς ἐλπίδος τῆς σωτηρίας, ἣν εἶχε πρὸς τὸν προσδοκώμενον Ἰησοῦν Χριστόν. « Ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, » ἔλεγεν, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα ». Αὐτὴ, ὅτε ἤκουσε τὴν διδασκαλίαν τοῦ σωτῆρος, τόσσην προθυμίαν καὶ ζῆλον καὶ ἀγάπην ἔδειξεν, ὥστε ἐγκατέλιπε μὲν τὴν ὕδριαν αὐτῆς εἰς τὸ φρέαρ, ἔτρεξε δὲ προθύμως εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐκήρυξε τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς συμπολίτας αὐτῆς. Βλέπετε λοιπὸν πόσας ἀρετὰς εἶχεν αὐτὴ ἢ θαυμασία γυνή; εἶχε φρόνησιν, ἀπλότητα, ἀκακίαν, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μελέτην τῆς θείας γραφῆς, ἐλπίδα εἰς τὸν Χριστόν, ζῆλον, ἀγάπην εἰς τὸν πλησίον

αὐτῆς. Διὰ τὴν ἀρετὴν λοιπὸν καὶ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς προαίρεσιν ἤξιωσεν αὐτὴν ὁ θεὸς τῶν πλουσίων αὐτοῦ δωρεῶν.

Ἄλλ' ὁ αὐτὸς ἀπόστολος λέγει « Ὁ θεὸς » ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ » τὸ ἐνεργεῖν »· λοιπὸν ὁ θεὸς ἔδωκεν αὐτῇ καὶ τὴν ἀγαθὴν θέλησιν καὶ τὰ καλὰ ἔργα. Ἐὰν οὖν ὁ θεὸς καὶ τὴν θέλησιν τὴν καλὴν καὶ τὴν κατόρθωσιν τῆς ἀρετῆς ἐνεργῆ, διὰ τί λέγει ἔπειτα τὸ εἰς ἐγὼ; « Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζω- » ἦν, τήρησον τὰς ἐντολάς »· αὐτὸς δίδωσι τὴν θέλησιν, ἔπειτα λέγει· εἰς ἐγὼ θέλω· πῶς ταῦτα συμφωνοῦσι; Σύμφωνά εἰσίν, ὅταν νοήσωμεν αὐτὰ καθὼς πρέπει· ἢ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὸ ἀγαθὸν οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν εἰμὴ μικρά τις καλὴ διάθεσις, ἣτις μόνη οὐκ ἔστιν ἀρκετὴ πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καλοῦ· αὐτὴ ὁμοιάζει τὰ λεπτότατα φυτὰ, ὅταν ἔρχονται νὰ προκύπτωσιν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ἀνύδρου γῆς· καθὼς δὲ αὐτά, εἰς μὴ ἢ βροχὴ ποτίσῃ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, ξηραίνονται, οὕτω καὶ ἡ μικρὰ διάθεσις τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, εἰς μὴ ἢ χάρις τοῦ θεοῦ ἐνδυναμώσῃ αὐτήν, φθείρεται· βλέπει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν τὴν μικρὰν κλίσιν εἰς τὸ ἀγαθόν, καὶ διὰ τὴν ἄπειρον αὐτοῦ φιλανθρωπίαν λογιζόμενος αὐτὴν ὡς θέλησιν τελείαν, ἐξαποστέλλει εὐθὺς τὴν χάριν αὐτοῦ, ἣτις, συμβοηθεῖσα αὐτῇ, ποιεῖ αὐτὴν θέλησιν ἰσχυρὰν καὶ ἱκανὴν πρὸς τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς· τοιοῦτοτρόπως λοιπὸν θέλομεν ἡμεῖς, καὶ τοιοῦτοτρόπως ὁ θεὸς ἐνεργεῖ ἐν ἡμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν. Ὅταν δὲ ὁ θεὸς βλέπῃ εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν κα-

ἰωάν. 4,
15.

αὐτ. ὁθι.
19.

αὐτ. ὁθι.
25.

αὐτ. ὁθι.

Φίλιπ. 2,
13.

Ματθ. 19,
17.

κὴν διάθεσιν, τότε ἀφαιρεῖ τὴν βοήθειαν τῆς χάριτος ἀφ' ἡμῶν· ὅθεν ἡ καρδία ἡμῶν, ἐξαγριουμένη, ἀκάνθας βλαστάνει καὶ τριβόλους, ἤγουν ἔργα σκληρὰ καὶ κάκιστα.

Προγνwrίζει ὁ θεὸς ὅσα μέλλει ὁ ἄνθρωπος νὰ πράξῃ· ἀλλὰ καθὼς ἡ πρόγνωσις τοῦ ἱατροῦ οὐδὲ ἰατρειάν φέρει εἰς τὸν ἀσθενῆ οὐδὲ θάνατον, οὕτω καὶ ἡ πρόγνωσις τοῦ θεοῦ οὐδὲ τῆς ἀρετῆς οὐδὲ τῆς κακίας τοῦ ἀνθρώπου γίνεται πρόξενος.

Ἔρχεται ὁ σοφὸς ἱατρός ἐπάνω εἰς τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, περιεργάζεται ἀκριβῶς τὴν ἀσθένειαν, καὶ ἐὰν μὲν ἰδῆ σημεῖα υγείας, προγνwrίζει ζωὴν, ἐὰν δὲ σημεῖα θανάτου, θάνατον· ὁμοίως καὶ ὁ θεὸς ἐπισκέπτεται τοῦ ἀνθρώπου τὴν καρδίαν, καὶ ἐὰν μὲν εὐρὴ διάθεσιν ἀγαθωσύνης, προγνwrίζει ἔργα θεάρεστα, ἐὰν δὲ διάθεσιν πονηρίας, ἔργα πονηρὰ· πάλιν ὅταν ὁ ἱατρός προγνwrίσῃ τὴν ἔκβασιν τοῦ πάθους, τότε προορίζει· οὗτος ὁ ἄνθρωπος, λέγει, μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἰατρεύεται, ἢ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀποθνήσκει· ὁμοίως καὶ ὁ θεός, ὅταν προγνwrίσῃ τοῦ ἀνθρώπου τὴν θέλησιν, προορίζει αὐτὸν ἢ διὰ τὸν παράδεισον ἢ διὰ τὴν κόλασιν. Καθὼς δὲ ἡ πρόγνωσις καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἱατροῦ οὐδὲ τὴν ζωὴν οὐδὲ τὸν θάνατον προξενοῦσιν εἰς τὸν ἀσθενῆ, οὕτω καὶ ἡ πρόγνωσις καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ θεοῦ οὐδὲ τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου εἰσὶν αἷτια οὐδὲ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ· οὐχὶ διότι ὁ ἱατρός προεῖδε καὶ προώρισε, διὰ τοῦτο ὁ ἀσθενὴς ἐζήσεν ἢ ἀπέθανεν, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἀσθενὴς ἔπρεπεν ἢ νὰ ζήσῃ διὰ τὸ ἐλαφρὸν τῆς ἀσθενείας, ἢ νὰ ἀποθάνῃ διὰ τὸ βάρος τοῦ πάθους,

διὰ τοῦτο ὁ ἱατρός προεῖδε καὶ προώρισε τὴν ζωὴν ἢ τὸν θάνατον· οὐχὶ ἐπειδὴ ὁ θεὸς προεγνώρισε, διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος ἐσώθη ἢ ἐκολάσθη, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔμελλεν ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ πράξῃ καλὰ καὶ σωθῆ διὰ τὴν καλὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ἢ νὰ πράξῃ κακὰ καὶ κολασθῆ διὰ τὴν κακὴν αὐτοῦ γνώμην, διὰ τοῦτο ὁ θεὸς προεγνώρισε καὶ προώρισε τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ ἢ τὴν κόλασιν.

Ἄλλ' ἄρα γε οὐδεμία διαφορὰ ἐστὶ μεταξὺ τῆς προγνώσεως τοῦ θεοῦ καὶ τῆς τοῦ ἱατροῦ; Ἡ διαφορὰ ἐστὶ μεγάλη· διότι ὁ μὲν θεὸς πάντας καὶ πάντοτε προγνwrίζει καὶ προορίζει, ὁ δὲ ἱατρός τινὰς μόνον καὶ ἐνίοτε· πάλιν ἡ μὲν τοῦ θεοῦ πρόγνωσις καὶ ὁ προορισμὸς ἐστὶν ἀλάσθαστος· ὁ δὲ τοῦ ἱατροῦ πολλάκις λελανθασμένος.

Ἦστω, λέγει ὁ δύστροπος ἄνθρωπος, ἐγὼ, καὶ οὐχὶ ὁ προορισμὸς τοῦ θεοῦ, εἰμὶ τὸ αἷτιον τῶν καλῶν ἢ τῶν κακῶν μου πράξεων· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ προορισμὸς τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἀλάσθαστος, ἐγὼ λοιπὸν εἰμὶ διωρισμένος ἢ διὰ τὸν παράδεισον ἢ διὰ τὴν κόλασιν· καὶ ἐὰν μὲν διὰ τὸν παράδεισον, περιττὴ ἐστὶν ἡ φροντίς μου διὰ τὰ καλὰ ἔργα· ἐὰν δὲ διὰ τὴν κόλασιν, περιττὴ ἐστὶν ἡ μέριμνά μου διὰ τὴν μετάνοιαν· τοῦτο ἐστὶ παραλογισμὸς φανερός· διότι ὁ θεὸς διὰ τὰ καλὰ ἔργα σου προορίζει τὴν σωτηρίαν σου, καθὼς καὶ διὰ τὰς πονηρίας σου τὴν κόλασίν σου· προορίζει, ναί, ὁ θεός, ἀλλ' ὁ προορισμὸς αὐτοῦ οὐδεμίαν ἀνάγκην φέρει εἰς τὴν θέλησίν σου· προορίζει μὲν τὴν σωτηρίαν σου ἢ τὴν κόλασίν σου· ἀλλ' ἅμα βλέπει καὶ

τὸ αὐτεξούσιον τῆς θελήσεώς σου, ἅμα γνωρίζεις, ὅτι, ἐπειδὴ ἐχάρισέ σοι τὸ αὐτεξούσιον, σήμερον ὑπάρχεις πονηρός, αὔριον δέ, ἐὰν θέλῃς, γίνεσαι ἀγαθός· σήμερον ἵστασαι εἰς τὴν ἀρετὴν, αὔριον, ἐὰν θέλῃς, πίπτεις εἰς τὴν ἀμαρτίαν. Ὅθεν καθὼς ὁ ἰατρός, μὴ δυνάμενος νὰ ἐμποδίσῃ τὰς μεταβολὰς τῆς φύσεως, καὶ προορίσῃ τοῦ ἀσθενοῦς τὸν θάνατον, ὅμως οὐ παύει μετερχόμενος τὰ θεραπευτικὰ βότανα ἕως τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς τοῦ ἀρρώστου, οὕτω καὶ ὁ θεός, μὴ θέλων διὰ τὴν αὐτοῦ δικαιοσύνην νὰ ἀναγκάσῃ τὴν προαίρεσιν, καὶ προορίζῃ τοῦ ἀμαρτωλοῦ τὴν κόλασιν, μετέρχεται ὅμως ἕως τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ πάντα τρόπον πρὸς τὴν αὐτοῦ διόρθωσιν.

Προωρισμένος ἦν ὁ Φαραῶ διὰ τὴν ἀπώλειαν· διὰ τί λοιπὸν ὁ θεός ἐπραξε τόσα θαύματα πρὸς ἐπιστροφὴν αὐτοῦ καὶ διόρθωσιν; διότι εἶχεν ὁ Φαραῶ τὸ αὐτεξούσιον· διότι, ἐὰν ἤθελεν, ἐδύνατο νὰ μεταβάλλῃ τὴν σκληρότητα αὐτοῦ εἰς ἀπαλότητα. Προωρισμένος ὁ Ἰούδας διὰ τὴν κόλασιν· διὰ τί λοιπὸν κατέστησεν αὐτὸν ὁ Χριστὸς ἀπόστολον; διὰ τί ἤξίωσεν αὐτὸν τῆς θείας αὐτοῦ συναναστροφῆς, καὶ τῆς τραπέζης, καὶ τῆς καθημερινῆς διδασκαλίας; διὰ τί ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τὸ γλωσσόκομον καὶ τὰ ἀργύρια; διὰ τί ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ μετέδωκεν αὐτῷ τῶν θείων μυστηρίων; διότι εἶχεν ὁ Ἰούδας ἐλευθέραν τὴν θέλησιν· διότι, ἐὰν ἤθελεν, ἔφευγε τὴν φιλαργυρίαν, καὶ ἐκέρδαινε τὴν αἰώνιον σωτηρίαν. Προωρισμένη ἦν τῶν Νινευιτῶν ἡ καταστροφή· « Ἔτι »

» σεται »· ἀλλ' οἱ Νινευῖται μετανοοῦσι καὶ σώζονται. Προωρισμένος ὁ Ἐζεκίας διὰ τὸν θάνατον· « Τάξαι περὶ τοῦ οἴκου σου· ἀποθνήσκεις γὰρ σύ, καὶ οὐ ζήσῃ· » ὁ Ἐζεκίας κλαίει, καὶ ἀντὶ θανάτου λαμβάνει ζωὴν. Προορίζει ὁ θεὸς τῆς Πενταπόλεως τὸν ἀφανισμόν· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Ἀβραὰμ παρακαλούμενος λέγει, « Ἐὰν εὐρεθῶσιν ἐκεῖ δέκα δίκαιοι, οὐ μὴ ἀπολέσω » ἐνεκεν τῶν δέκα ». Μετὰ δὲ τὰ παραδείγματα ταῦτα τίς οὐ βλέπει, ὅτι ἄφρων ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ χριστιανός, ὅστις ἀμελεῖ τὴν μέριμναν τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας;

Ἀληθῶς ἀκατανόητον ἐστὶ τὸ πῶς ὁ μὲν τοῦ θεοῦ προορισμὸς ἐστὶν ἀλάνθαστος, ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου θέλησις ἐλευθέρως μεταβάλλεται ἐκ τῆς ἀρετῆς εἰς τὴν κακίαν, ἢ ἐκ τῆς κακίας εἰς τὴν ἀρετὴν· τοῦτο ἐστὶν ἐν τῶν ἀνεξιχνιάστων κριμάτων τοῦ Κυρίου, περὶ ὧν ὁ Παῦλος βοᾷ « Ὁ βάθος πλοῦτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. » Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; Ὁ νοῦς τοῦ Κυρίου ἀπεριόριστος ἐστὶ καὶ ἄπειρος, ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου στενός καὶ μικρότατος· διὰ τοῦτο ἡμεῖς οὐδόλως κατανοοῦμεν τοῦ θεοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ τὰ ἰδιώματα· ὅσα δὲ καὶ ἂν συλλογισθῶμεν, καὶ ὅσα καὶ ἂν εἴπομεν, οὐδέποτε ἀναπαύεται ἐντελῶς ἡ αὐθάδης τοῦ νοός ἡμῶν περιέργεια.

Καθὼς οὖν οὐδέποτε στέργεις ἄραι εἰς τοὺς ὤμους σου τὸ βάρος, τὸ ὁποῖον οὐ δύνασαι βαστάζειν, οὕτω μηδέποτε τολ-

μήσης ζητῆσαι τὴν κατανόησιν τῶν ὑπὲρ
 Σειρ. 3, 21. κατάληψιν πραγμάτων· « Χαλεπώτερα
 σου μὴ ζήτηι »· μηδέποτε τολμήσης ἐξε-
 τάζειν τὰ ὑπὲρ τὴν δύναμίν σου· « Καὶ
 » ἰσχυρότερα σου μὴ ἐξέταζε ». Διὰ τί δὲ
 τοῦτο; διότι κινδυνεύεις πεσεῖν εἰς τὴν
 ἔξοδ. 19, 21. ἀπιστίαν « Μήποτε ἐγγίσωσι πρὸς τὸν
 » θεὸν κατανοῆσαι, καὶ πέσωσιν ἐξ αὐτῶν
 » πλήθος »· τοῦτο εἶπεν αὐτὸς ὁ θεὸς πρὸς
 τὸν Μωϋσῆν. Διὰ τί τοῦτο; διότι οὐδεμίαν
 ἀνάγκην ἔχεις τῆς γνώσεως τῶν ἀποκρύ-
 φων καὶ μυστηριωδῶν πραγμάτων· « Οὐ
 Σειρ. 3, 22. » γὰρ ἔστι σοι χρεία τῶν κρυπτῶν ». Ὁ
 θεὸς θέλει, ἵνα πιστεῦσωσι καὶ σωθῶσι
 1. Τιμ. 2, 4. πάντες οἱ ἄνθρωποι « Ὁ θεὸς θέλει πάν-
 » τας σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας
 » ἔλθειν »· ὁ ἄνθρωπος ἔχει αὐτεξούσιον καὶ
 ἐλευθεράν τὴν θέλησιν, ἵνα ἐκλέξη καὶ
 Σειρ. 15, 14. πράξῃ ἢ τὴν ἀρετὴν ἢ τὴν κακίαν· « Ἀυ-
 » τὸς ἐξ ἀρχῆς ἐποίησεν ἄνθρωπον, καὶ ἀ-
 » φῆκεν αὐτὸν ἐν χειρὶ διαβουλοῦ αὐτοῦ·
 αὐτ. 16. » παρέθηκε σοι πῦρ καὶ ὕδωρ, οὗ, εἴαν θέλῃς,
 » ἐκτενεῖς τὴν χειρὰ σου ». Ἡ θέλησις τοῦ
 θεοῦ μόνη οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τὴν σωτηρίαν
 τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀναγκαία ἐστὶ καὶ ἡ
 συνδρομὴ τῆς τοῦ ἀνθρώπου θελήσεως·
 Ἡσ. 1, 19. « Ἐὰν θέλητε, λέγει ὁ θεός, καὶ εἰσακούσητέ
 » μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε ». Ὁ θεός
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἀνταποδίδωσιν
 Ρωμ. 2, 6. ἐκάστω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· « Ὅς ἀπο-

» δώσει, λέγει ὁ θεὸς ἀπόστολος, ἐκάστω
 » κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ »· ὁ δὲ τῶν ἀπάν-
 των σωτῆρ καὶ δεσπότης ἐκήρυξε, λέγων·
 « Ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες Ἰωάν. 5, 29.
 » εἰς ἀνάσασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πρά-
 » ξαντες εἰς ἀνάσασιν κρίσεως ». Ταῦτα
 πάντα εἰσὶν ἀναμφίβολα, ἀληθέστατα καὶ
 ὑπερβέβαια· τὰ αὐτὰ εἰσὶ καὶ τοσοῦτον
 καθαρὰ καὶ σαφέστατα, ὥστε πάντες αὐτὰ
 καταλαμβάνομεν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου·
 ταῦτα δὲ εἰσὶν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα προσάσσει
 ὁ θεός, ἵνα διαλογίζησαι ἀδιαλείπτως· « Ἄ Σειρ. 3, 22.
 » προσετάγη σοι, ταῦτα διανοοῦ » τὴν δὲ
 ἔρευναν τῶν κρυπτῶν ἰδιωμάτων τοῦ προο-
 ρισμοῦ ἄφες, διότι ἐστὶν ἀκατάληπτος, τῆς
 τοιαύτης δὲ μυστηριώδους καταλήψεως οὐ-
 δεμίαν ἔχεις χρείαν· « Οὐ γὰρ ἔστι σοι αὐτῆ.
 » χρεία τῶν κρυπτῶν ». Ταῦτα λοιπόν, ὡ
 χριστιανέ, ἀ προσετάγη σοι, διὰ παντός συλ-
 λογίζου· καὶ εἴαν μὲν ἐργάζεσαι τὴν ἀρετὴν,
 ἀκολούθει τῆς ἀρετῆς τὸν δρόμον, διότι
 αὐτὸς σε φέρει εἰς τὸν παράδεισον· εἴαν δὲ
 πράττης τὴν ἀμαρτίαν, ἐπίστρεψον ἀπὸ
 τῆς ἀμαρτίας τὸν κρημνόν, διότι αὐτὴ σε
 κατακρημνίζει εἰς τὴν ἀπώλειαν· ταῦτα
 ποίει, « Χαλεπώτερα σου δὲ μὴ ζήτηι, καὶ αὐτῆ.
 » ἰσχυρότερα σου μὴ ἐξέταζε· ἀ προσετά-
 » γη σοι, ταῦτα διανοοῦ· οὐ γὰρ ἔστι σοι
 » χρεία τῶν κρυπτῶν ».